

„Kształtujemy ludzi zamiast fabrykować uczniów”
C. Freinet

**PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY
III LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO IM. M. KOPERNIKA
W WAŁBRZYCHU
na rok szkolny 2025 - 2026**

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.). art. 72
2. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989r. (Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526), art. 3,19;
3. Ustawa o systemie oświaty z dn. 7 września 1991r. z póź. zm. (Dz.U. z 2022, poz. 2230 oraz Dz. U. z 2021r., poz. 1234);
4. Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2021r. poz. 1762 z póź. zm.);
5. Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082);
6. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 560) (tzw. Ustawa Kamilka)
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 22 stycznia 2018 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2018r. Poz.214);
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (...) (Dz. U. z 2017r. Poz.356);
9. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2005 Nr 179 poz. 1485);
11. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn. Dz. U. 2023 poz. 700 Nr 10 poz. 55);
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. W sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii z póź. zm.
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli;

14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2005 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół z póź. zm.
15. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach z póź. zm.
16. Statut III Liceum Ogólnokształcącego w Wałbrzychu
17. Rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz.U. 2022 poz.645 ze zm.)

Źródła planowania:

1. Ewaluacja programu wychowawczo-profilaktycznego III Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Wałbrzychu za rok szkolny 2024/2025;
2. wnioski z nadzoru pedagogicznego dyrektora III Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Wałbrzychu za rok szkolny 2024/2025;
3. Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2025/2026;
4. Narodowy Program Wsparcia Uczniów po Pandemii – działania MEiN,
5. Raport z badań przeprowadzonych w ramach szkolnej inicjatywy profilaktycznej „Nawigacja w każdą pogodę” w roku szkolnym 2022/23
6. Wałbrzyski Program Wsparcia Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży na lata 2025-2029

II Wprowadzenie

Nasza szkoła stawia wychowanie uczniów, na równi z ich wiedzą i umiejętnościami. Dbając o wszechstronny rozwój osobowy ucznia chcemy widzieć i kształtować w nim takiego człowieka, który szanuje siebie, otaczający go świat i ludzi, jest otwarty na świat zewnętrzny, umie zgodnie żyć z innymi i dla innych.

Codzienna działalność wychowawcza szkoły realizowana jest w oparciu o Szkolny Program Wychowawczo – Profilaktyczny, który opracowywany jest na rok szkolny. Treści szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego (zwanego dalej programem) są spójne ze statutem szkoły i zasadami wewnątrzszkolnego oceniania. A istotą wszystkich działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej.

Formułując niniejszy program oparliśmy się na definicji wychowania, jako procesu wspomagania człowieka w rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięcie pełni dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Podstawowym założeniem programu jest to, że pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość człowieka i najistotniejsze wartości życia ludzkiego jest rodzina, a pierwszymi powołanymi do wychowania swoich dzieci są rodzice. Wszelkie działania podejmowane przez szkołę mają za zadanie wspomagać rodzinę w jej funkcji wychowawczej i uzupełniać działalność wychowawczą rodziców, zwłaszcza w zakresie edukacji. Takie rozumienie wychowania jako procesu realizowanego w rodzinie i w szkole, stawia przed nami, jako członkami szkolnej społeczności, konieczność uwzględniania zarówno woli rodziców, jak i priorytetów polityki oświatowej państwa.

Profilaktykę pojmujemy, jako proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne, realizowany poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Wszystkie zawarte w programie treści mają na celu ukierunkowanie ucznia w jego dążeniach, pomoc w kształtowaniu właściwej hierarchii wartości, naukę umiejętnego realizowania własnych potrzeb z poszanowaniem potrzeb i wolności drugiego człowieka oraz promocję zdrowego stylu życia.

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły został opracowany w oparciu o:

- diagnozę i analizę problemów i trudności społeczności szkolnej,
- wnioski z badań przeprowadzonych wśród uczniów, ich rodziców i nauczycieli.

Stosowane strategie profilaktyczne:

- **informacyjna** – ma na celu dostarczać adekwatne informacje na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwić dokonanie racjonalnego wyboru
- **edukacyjna** – ma na celu pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych, takich jak: umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów, opieranie się naciskom otoczenia, radzenia sobie w sytuacji przemocy i zagrożenia itp.
- **alternatywna** – ma na celu stworzenie możliwości realizowania ważnych potrzeb społecznych poprzez pozytywną działalność, np. sport, działalność artystyczną czy społeczną – umożliwia uczniom zaspokojenie potrzeb aktywności, osiągnięcia sukcesu, uznania, przynależności
- **interwencyjna** – ma na celu pomoc uczniom mającym trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu swoich problemów oraz wspieranie ich i ich rodziców w sytuacjach kryzysowych;

Działania skierowane do uczniów, rodziców oraz nauczycieli:

1. Informacyjne, realizowane są poprzez:

- dostarczenie wiedzy na temat zagrożeń wieku adolescencji,
- dostarczanie informacji na temat prawnych i moralnych skutków agresji, łamania prawa, nieprzestrzegania podstawowych zasad bezpieczeństwa,
- zapoznanie z systemem pomocy oferowanej przez szkołę oraz instytucje wspierające,
- zapoznanie z procedurami obowiązującymi na terenie szkoły i poza nią,
- zapoznanie ze Statutem szkoły, regulaminem szkoły, programem wychowawczo – profilaktycznym;

2. Edukacyjne, realizowane poprzez:

- organizowanie zajęć edukacyjnych w sposób uwzględniający indywidualne potrzeby uczniów,
- organizowanie zajęć integracyjnych,
- pomoc uczniom w adaptacji w środowisku szkoły,
- zajęcia z wychowawcą,
- trening umiejętności społecznych - empatia, umiejętność rozwiązywania konfliktów,

asertywność, autoprezentacja,

- zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień,
- zajęcia promujące zdrowy styl życia,
- zajęcia na temat: rozpoznawania zachowań agresywnych, radzenia sobie z negatywnymi emocjami, konstruktywnego reagowania w sytuacjach napięcia, radzenia sobie ze stresem i frustracją,
- zajęcia z zakresu technik efektywnego uczenia się,
- realizacja innych programów profilaktycznych;

3. Interwencyjne, realizowane poprzez:

- rozpoznanie sytuacji opiekuńczo-wychowawczej,
- wyodrębnienie grup podwyższonego ryzyka (uczniów mających wysoką absencję na zajęciach szkolnych, uczniów drugorocznych, mających niepowodzenia szkolne, uczniów mających trudności w nawiązywaniu kontaktów interpersonalnych, wyalienowanych);
- pomoc uczniom w planowaniu i organizowaniu nauki własnej;
- indywidualna opieka psychologiczno – pedagogiczna nad uczniem (w porozumieniu z rodzicami);
- konsekwentne i natychmiastowe reagowanie na wszelkiego rodzaju akty przemocy oraz nieprawidłowości w zachowaniu;
- współpraca z rodzicami w kierunku przezwyciężania trudności ucznia lub sytuacji kryzysowej w której się znalazł, pomoc rodzicom w poszukiwaniu skutecznych metod współpracy z dzieckiem;

Program opracowano uwzględniając zadania wychowawcze i profilaktyczne określone w aktach prawa oświatowego, programach nauczania poszczególnych zajęć edukacyjnych, dokumentach wewnątrzszkolnych, a także potrzeby i oczekiwania społeczności lokalnej.

III SYLWETKA ABSOLWENTA

- Absolwent z optymizmem patrzy w świat, wierzy w siebie i swoje możliwości, łatwo nawiązuje kontakty, ma swój krąg przyjaciół. Ma określone zainteresowania, które pomagają mu dokonać wyboru dalszej drogi kształcenia lub kariery zawodowej. Jest świadomy konieczności uczenia się przez całe życie i posiada kompetencje konieczne do permanentnego uczenia;

- Jest samodzielny. Orientuje się w otaczającym świecie. Potrafi stawiać sobie cele dotyczące siebie i najbliższych, planować ich realizację, odczuwać sukces z ich osiągania. Korzysta z różnych źródeł wiedzy. Potrafi zaprojektować nietypowe działania, dobierając odpowiednie metody postępowania;
- Jest ciekawy świata, ale też krytyczny. Stale poszerza swoje wiadomości na temat zjawisk i zależności występujących w świecie. Z pewnym dystansem podchodzi do uzyskanych informacji; wie, że można je weryfikować w oparciu o zróżnicowane źródła wiedzy. Przejawia ostrożność na manipulacje i kłamstwa w przekazach medialnych;
- Jest otwarty. Porozumiewa się przynajmniej w jednym języku obcym. Dostosowuje treść i formę wypowiedzi do osoby odbiorcy. Umie posługiwać się różnymi technikami komunikowania się. Dobrze współpracuje w grupie. Potrafi przedstawiać swoje argumenty, dostosowując się do obowiązującej formy dyskusji;
- Jest odpowiedzialny. Zdaje sobie sprawę z możliwości następstw różnych działań. Potrafi przyznać się do błędu i gotów jest ponosić odpowiedzialność za swoje postępowanie oraz swoje decyzje. W swym działaniu zwraca uwagę na względy bezpieczeństwa. W działaniach zbiorowych wykazuje poczucie współodpowiedzialności za efekty pracy w grupie;
- Jest rozważny. Potrafi przewidywać zagrożenia także w sytuacjach nowych i modyfikuje swoje zachowanie w ich przewidywaniu. Ma ugruntowane nawyki higieniczne. Planuje swoją pracę i wypoczynek, potrafi świadomie przeciwdziałać stresowi. Wykazuje stosowną aktywność fizyczną;
- Jest prawy. Rozróżnia dobre i złe uczynki w oparciu o system wartości własny i obowiązujący w jego otoczeniu. Umie stopniować oceny moralne i nie gubi się w sytuacjach trudnych oraz niejednoznacznych;
- Zna i stosuje prawidłowe normy w dziedzinie zachowań społecznych;
- Zna własne prawa i obowiązki, jest świadomy konsekwencji wynikających z nieprzestrzegania prawa;
- Uświadamia sobie własną odpowiedzialność za ochronę swojego zdrowia i bezpieczeństwo innych;
- Rozumie współzależność między wymiarami zdrowia / psychicznym, fizycznym, duchowym/;
- Rozpoznaje czynniki chroniące i czynniki ryzyka wpływające na zdrowie i rozwój człowieka;

- Uświadamia sobie związek między używaniem substancji psychoaktywnych a innymi problemami pojawiającymi się w życiu człowieka;
- Umie dokonać wyboru wartości, wyraża szacunek dla siebie i innych;
- Posiada zdolność planowania rozwoju własnego kształcenia oraz zdolność rozpoznawania swoich predyspozycji;
- Umie w sposób konstruktywny radzić sobie ze stresem i sytuacjami trudnymi;
- Ma wizję zdrowego stylu życia i drogi do satysfakcji bez używania alkoholu i innych substancji uzależniających;
- Umie w sposób racjonalny, pożądany społecznie spędzać czas wolny, rozwija swoje zainteresowania, korzysta ze zróżnicowanych form spędzania czasu wolnego;

IV MISJA SZKOŁY

Szkoła powołana jest do tego, by tworzyć uczniom warunki, inspirować ich i motywować do wszechstronnego rozwoju

Wychowanie w szkole to:

- wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia;
- przygotowanie ucznia do samodzielnego życia i pracy;
- ukierunkowanie rozwoju ucznia;
- rozwijanie indywidualnych zainteresowań;
- przygotowanie ucznia do zmieniającej się rzeczywistości;
- nabycie umiejętności planowania własnej kariery;
- rozbudzenie i rozwijanie wrażliwości estetycznej i moralnej ucznia oraz jego indywidualnych zdolności twórczych.

V Diagnoza:

Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny został opracowany na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji dydaktyczno-wychowawczej w szkole przy użyciu niżej wymienionych narzędzi:

- ankieta
- rozmowy indywidualne
- wywiad

- obserwacja
- analiza osiągnięć szkolnych
- analiza dokumentacji szkolnej

W wyniku podjętych działań zidentyfikowaliśmy czynniki ryzyka, którym podlegają nasi uczniowie w życiu codziennym w środowisku szkoły oraz czynniki chroniące ich przed negatywnym wpływem środowiska społecznego, w którym się wychowują.

Przez czynniki ryzyka należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że w środowisku naszej szkoły występują następujące zjawiska i procesy, zaliczane do **czynników ryzyka**:

- grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania ryzykowne,
- podejście do sukcesów edukacyjnych i niskie wyniki w nauce,
- niesprecyzowane plany na przyszłość,
- nieumiejętność właściwego korzystania z mediów (Internet, TV, radio, czasopisma),
- dostęp do środków i substancji psychoaktywnych w środowiskach wychowawczych uczniów,
- trudności z realizacją obowiązku szkolnego, wzrastająca z czasem, absencja zwłaszcza w klasach maturalnych,
- poczucie osamotnienia i braku wsparcia ze strony osób dorosłych (zwłaszcza najbliższych),

Przez czynniki chroniące należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka.

Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na określenie następujących **czynników chroniących**:

- silne więzi emocjonalne uczniów z rodziną oraz przyjaciółmi,
- umiejętność planowania wolnego czasu,
- dobrze ugruntowane zasady etyczne,

- zaufanie do szkoły, jako instytucji oraz do pracowników szkoły,
- rozwijanie zainteresowań, działalność w szkolnych kołach zainteresowań oraz w różnych organizacjach pozaszkolnych.

VI NAJWAŻNIEJSZE CELE WYCHOWANIA I PROFILAKTYKI

Za najważniejsze dla prawidłowego rozwoju naszych uczniów przyjęliśmy następujące cele:

1. Budowanie systemu wartości zgodnego z ogólnie przyjętymi normami społecznym, w poczuciu odpowiedzialności za ojczyznę i region, kształtowanie postawy patriotycznej i prospołecznej;
2. Kształtowanie postawy obywatelskiej opierającej się na poszanowaniu obowiązującego w Polsce porządku prawnego i respektowaniu prawa, w tym Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, praw człowieka, praw dziecka, aktów prawa wewnątrzszkolnego,
3. Inicjowanie i wzmacnianie czynników wspierających rozwój uczniów oraz wspieranie rodziców w procesie poszukiwania różnorodnych form wychowawczego wpływu na dziecko;
4. Wskazywanie konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego, zapewniających wszechstronny rozwój osobisty, poprzez rozwijanie zainteresowań, uzdolnień, ukierunkowanych na rozwijanie sprawności fizycznej i nawyku aktywności ruchowej. Promowanie aktywności intelektualnej jako zachowania sprzyjającemu zachowaniu dobrego zdrowia psychicznego;
5. Ograniczanie czynników, które dezorganizują i zaburzają zdrowy styl życia;
6. Dostarczanie wiedzy i rozwijanie umiejętności uczniów w zakresie dbania o własne zdrowie fizyczne i właściwą higienę psychiczną, poprzez umiejętne korzystanie z ogólnodostępnych treści dotyczących racjonalnego żywienia, ochrony zdrowia a także opieki medycznej;
7. Rozwijanie umiejętności interpersonalnych tj. współpracy, komunikatywności, empatii, wrażliwości społecznej, empatii i uważności na potrzeby innych;
8. Reagowanie na zachowania agresywne, kontrola nad swoimi emocjami, złością;
9. Rozwijanie umiejętności asertywnych, konstruktywnego rozwiązywania problemów.

- Przeciwdziałanie dyskryminacji, kształtowanie gotowości do wspierania osób przejawiających potrzeby wynikające z doświadczeń migracyjnych, stanu zdrowia, obniżonej sprawności, umiejętności współpracy w zróżnicowanym zespole klasowym i grupie rówieśniczej;
10. Motywowanie uczniów do nauki i systematycznego uczęszczania na zajęcia lekcyjne oraz dostarczenie informacji nt. konsekwencji nierealizowania obowiązku szkolnego. Rozwijanie zainteresowań poznawczych, pozytywnego stosunku do szkoły;
 11. Wzmacnianie poczucia własnej wartości i wiary we własne możliwości;
 12. Wspieranie uczniów w zakresie planowania przyszłej kariery zawodowej i edukacyjnej. Kształtowanie postawy otwartości na potrzebę uczenia się przez całe życie, wynikającą ze zmian zachodzących w otaczającym nas świecie oraz rozwoju techniki i przemian społecznych. Udział w zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego;
 13. Uczenie świadomego podejmowania decyzji oraz ponoszenia konsekwencji własnych decyzji i wyborów;
 14. Uświadamianie zagrożeń i konsekwencji prawnych wynikających z podejmowania zachowań ryzykownych dla zdrowia i bezpieczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznego poruszania się w sieci – odbioru i tworzenia treści, które mogą naruszać dobra innych ludzi;
 15. Zapobieganie zachowaniom agresywnym, przemocy i konfliktom pomiędzy uczniami a także interweniowanie w przypadkach ich wystąpienia;
 16. Wspieranie rozwoju kompetencji cyfrowych uczniów w zakresie krytycznej analizy treści dostępnych w Internecie ze szczególnym uwzględnieniem narzędzi i treści tworzonych w oparciu o Sztuczną Inteligencję oraz nauczycieli w zakresie korzystania z narzędzi i materiałów dostępnych w Internecie z uwzględnieniem zasobów ZPE;

VII REALIZATORZY PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO:

Realizatorami programu są:

- dyrektor III Liceum ogólnokształcącego w Wałbrzychu,
- rodzice,
- uczniowie,

- nauczyciele i nauczyciele wspomagający,
- wychowawcy,
- pedagodzy szkolni,
- psycholog szkolny,
- doradca zawodowy lub nauczyciele realizujący zadania z zakresu doradztwa zawodowego,
- pielęgniarka szkolna,
- inni pracownicy szkoły,
- pracownicy instytucji wspierających dziecko i rodzinę: PPP, MOPS, PCPR, ZPOW, Monar, Policji, Straży Miejskiej, kuratorzy, asystenci i koordynatorzy rodziny.

VIII PLAN PRACY WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEJ

I. Kształtowanie pozytywnej i aktywnej postawy wobec nauki

Zadania do realizacji	Formy realizacji	Realizujący zadanie	Termin realizacji
Podjęmowanie działań służących osiągnięciu przez uczniów poziomu wiedzy i umiejętności na miarę ich możliwości PRIORYTET 1 PRIORYTET 8 PRIORYTET 4	Realizacja podstaw programowych ze wszystkich przedmiotów ukierunkowana na rozwijanie analitycznego myślenia z zastosowaniem metod pracy, które zapewniają wyrównanie szans edukacyjnych uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb i możliwości. Włączenie do lekcji przedmiotów przyrodniczych i ścisłych treści o charakterze interdyscyplinarnym. Wskazywanie związków między różnymi dziedzinami nauki ze szczególnym zwracaniem uwagi na aspekty praktyczne i wykorzystanie wiedzy przyrodniczej w życiu codziennym. Dostosowywanie metod pracy do potrzeb uczniów zdolnych oraz uczniów przejawiających trudności poprzez stosowanie oceniania kształtującego oraz metod aktywizujących. Motywowanie uczniów do osiągania wysokich wyników poprzez, zgodne ze sposobem oceniania wewnątrzszkolnego, stosowanie elementów oceniania kształtującego, udzielanie informacji o postępach, pochwały, nagrody, oceny szkolne, ocenę aktywności. W przypadku przejawiania trudności, zachęcanie uczniów do samopomocy, wzajemnego wspierania się w przezwyciężaniu trudności, współpracy w grupach. A także wsparcie osób dorosłych, poprzez: rozmowy z wychowawcą, pedagogiem, psychologiem,	Wszyscy nauczyciele	Cały rok
	Prowadzenie form rozwijających zainteresowania uczniów (koła zainteresowań, dyskusyjny klub książki, dyskusyjny klub filmowy, chór),	Wychowawca klasy	
	Prowadzenie zajęć dydaktycznych o charakterze wyrównawczym, uzupełniających wiedzę uczniów. Prowadzenie konsultacji dla uczniów wykazujących uzdolnienia oraz przejawiających trudności z przyswajaniem treści przedmiotów,	Zespół oddziałowy Pedagog Psycholog Dyrektor	
	Organizowanie szkolnych konkursów przedmiotowych, zachęcanie do udziału i pomoc w przygotowaniu do olimpiad i konkursów pozaszkolnych,	wychowawcy klas	

	Poznanawanie przyczyn niepowodzeń szkolnych poprzez obserwację, rozmowy z uczniem, nauczycielami, rodzicami, pedagogiem, psychologiem. W przypadku niepowodzeń szkolnych - podejmowanie działań zaradczych, dostosowanych do trudności ucznia, m.in. objęcie pomocą psychologiczno – pedagogiczną, prowadzenie rozmów wychowawczych, dyscyplinująco – wychowawczych, powoływanie komisji wychowawczej, nakładanie kar zgodnych ze Statutem Szkoły Współpraca z rodzicami w zakresie wspólnego poszukiwania rozwiązań trudności uczniów poprzez udział rodzica w rozmowach z uczniem, konsultacje, rozmowy telefoniczne i kontakty osobiste, Doskonalenie nauczycieli w zakresie stosowania zasad oceniania kształtującego	Wychowawcy klas Pedagog / Psycholog nauczyciele	
Podejmowanie działań zapobiegających nieuzasadnionej absencji PRIORYTET 2	Dbłość o dokumentowanie obecności uczniów na każdej lekcji, od razu po jej rozpoczęciu. Wpisywanie uwag w przypadku spóźnień lub częstych wyjść z klasy. Systematyczne monitorowanie realizacji obowiązku szkolnego przez uczniów poprzez kontrolę dzienników. Poznanawanie przyczyn niskiej frekwencji każdego ucznia poprzez rozmowy z uczniem, nauczycielami, rodzicami, a w razie potrzeby pedagogiem, psychologiem, Podejmowanie działań zaradczych dostosowanych do trudności ucznia – m.in. objęcie pomocą psychologiczno – pedagogiczną, prowadzenie rozmów wychowawczych, dyscyplinująco – wychowawczych, powoływanie komisji wychowawczej, nakładanie kar zgodnych ze Statutem Szkoły Współpraca z rodzicami w zakresie informowania o nieobecnościach młodzieży oraz poszukiwanie wspólnych rozwiązań poprzez udział rodzica w rozmowach z uczniem, konsultacje, rozmowy telefoniczne i osobiste.	Nauczyciele Wychowawcy klas Pedagog / Psycholog Zespół oddziałowy Pedagog / Psycholog wychowawcy klas Wychowawcy klas Pedagog / Psycholog	cały rok cały rok w miarę potrzeb w miarę potrzeb
Wzmacnianie współpracy międzyszkolnej oraz z podmiotami działającymi w	Przygotowywanie uczniów do świadomego dokonywania wyborów zawodowych i edukacyjnych poprzez rozpoznanie predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów, pomoc w planowaniu kariery edukacyjnej i zawodowej poprzez: - zajęcia zawodoznawcze,	Pedagog Nauczyciele podstaw przedsiębiorczości Wychowawcy klas,	na bieżąco

	inteligencji, ze zwróceniem szczególnej uwagi na fakt, że AI wykorzystywana jest na co dzień, często bez ich świadomego udziału, przez aplikacje używane przez nich w smartfonach oraz tzw. media społecznościowe, Włączenie tej tematyki w zajęcia z wychowawcą Upowszechnianie wiedzy o sposobach chronienia się przed zagrożeniami wynikającymi z powszechnego używania multimediów, urządzeń i aplikacji opartych na AI, w życiu codziennym. Zwracanie uwagi na konieczność chronienia własnej tożsamości i zachowania szczególnej ostrożności podczas korzystania z systemów elektronicznych działających w sposób autonomiczny i automatyczny. Włączenie do lekcji (zwłaszcza przedmiotów matematyczno - przyrodniczych) elementów opartych na korzystaniu ze wsparcia AI ze szczególnym naciskiem na weryfikację uzyskanych wyników i wskazanie możliwości uzyskania wyczerpujących informacji o sposobach rozwiązywania problemu przez AI	Wychowawcy, Nauczyciele przedmiotów	
--	--	---	--

II. Bezpieczne funkcjonowanie w szkole

„ Człowiek hołduje chętniej dobru niżli złu, jeżeli warunki mu ku temu sprzyjają”

Zadania do realizacji	Formy realizacji	Realizujący zadanie	Termin realizacji
Zapoznanie i wdrożenie do przestrzegania zasad funkcjonujących w szkole PRIORYTET 2	Zapoznanie uczniów z dokumentami regulującymi funkcjonowanie szkoły podczas zajęć z wychowawcą: - Statut, - zasady i sposoby oceniania wewnątrzszkolnego, zasady oceniania przedmiotowego - Program Wychowawczo – Profilaktyczny, - regulaminy pracowni Udostępnienie dokumentów w bibliotece szkolnej, sekretariacie szkoły, na stronie internetowej szkoły, podczas zebrań z rodzicami, Systematyczne wdrażanie do przestrzegania zasad panujących w szkole i konsekwentne egzekwowanie ich przestrzegania,	Wychowawcy klas Pedagog Psycholog	pierwszy miesiąc roku szkolnego i na bieżąco
Zapewnienie bezpieczeństwa uczniów na terenie	Zapoznanie i przypominanie uczniom zasad bezpieczeństwa w szkole oraz w drodze do i ze szkoły, podczas zajęć z wychowawcą oraz bieżące reagowanie pracowników szkoły na ich naruszanie,	Nauczyciele Pedagog Psycholog	cały rok /

szkoły PRIORYTET 2	Uczenie zasad udzielania pierwszej pomocy w ramach lekcji Edukacji dla bezpieczeństwa	Nauczyciele	cały rok
	Diagnozowanie sytuacji opiekuńczo – wychowawczej uczniów poprzez ankietowanie uczniów, współpracę z rodzicami, obserwacje	Wychowawcy klas Pedagog / Psycholog	cały rok
	Diagnozowanie poczucia bezpieczeństwa uczniów poprzez ankietowanie uczniów, rozmowy z nauczycielami, obserwacje	Psycholog	cały rok
Rozwój kompetencji nauczycieli w zapobieganiu kryzysom psychicznym i emocjonalnym wśród młodzieży WPWZPDiM	Udział w szkoleniach współorganizowanych z organem prowadzącym (Gmina Wałbrzych) przeprowadzonych przez wykwalifikowanych psychologów oraz psychotraumatologów z doświadczeniem w pracy z młodzieżą w celu zwiększenia wiedzy, zbudowania poczucia sprawczości i odpowiedzialności wśród nauczycieli. Podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie: - rozpoznawania wczesnych objawów kryzysów psychicznych i emocjonalnych (depresji, lęków, zaburzeń odżywiania, samookaleczeń, uzależnień czy wycofania społecznego), - prowadzenia bezpiecznej rozmowy interwencyjnej z uczniem, - znajomości podstawowych procedur reagowania i kierowania ucznia do dalszej pomocy.	Dyrektor szkoły Nauczyciele	W terminach ustalonych z organem prowadzącym
Udział w tworzeniu stabilnego systemu psychoedukacji uczniów w szkołach WPWZPDiM	Udział we wprowadzaniu spójnej dla całego miasta, cyklicznej psychoedukacji w formie: warsztatów, godzin wychowawczych prowadzonych przez przeszkolonych nauczycieli lub specjalistów, projektów edukacyjnych i kampanii informacyjnych. Tematyka obejmować będzie m.in.: rozumienie emocji, radzenie sobie z trudnościami, przeciwdziałanie stygmatyzacji, asertywność, zdrowe relacje, oraz świadomość, gdzie szukać pomocy.	Dyrektor Szkoły Wyznaczeni pracownicy szkoły	W terminach ustalonych z organem prowadzącym
Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej w środowisku szkoły, w sytuacjach kryzysowych. WPWZPDiM	Zwiększenie obecności psychologów i pedagogów w szkołach (w miarę możliwości kadrowych i finansowych). Wzmocnienie współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, Udostępnienie bezpiecznych przestrzeni do rozmowy w gabinetach psychologiczno – pedagogicznych w szkole – tzw. „pokoi wsparcia”,	Dyrektor Szkoły	Cały rok

III. Zdrowy styl życia, wolny od uzależnień

„ ..uczyć się prawdy o sobie i świecie by rozróżniać to co pomaga i rozwija, od tego co zagraża, co ogranicza”

Zadania do realizacji	Formy realizacji	Realizujący zadanie	Termin realizacji
Zachęcanie uczniów do rozwijania aktywności fizycznej. Promowanie zdrowego stylu życia. PRIORYTET 3	Utrwalanie nawyków higienicznych, dbałości o wygląd oraz strój dostosowany do pory roku. Uświadomienie konieczności dbania o zdrowie fizyczne i psychiczne poprzez realizację tematyki lekcji biologii i przyrody, wychowania do życia w rodzinie, zajęć z wychowawcą, lekcje wychowania fizycznego, kampanie, gabloty informacyjne, akcje plakatowe, rozmowy z pielęgniarką szkolną,	Nauczyciele biologii i przyrody Nauczyciel edukacji zdrowotnej Nauczyciel WF Wychowawcy klas Pielęgniarka szkolna Wychowawcy klas	cały rok
	Wyrabianie zdrowych nawyków żywieniowych, dostarczenie wiedzy na temat chorób cywilizacyjnych, zaburzeń w odżywianiu i jego skutków (anoreksja, bulimia, depresja, otyłość, anemia, niedożywienie itd.) poprzez realizację tematyki lekcji biologii, zajęć z wychowawcą, gabloty informacyjne, akcje plakatowe, rozmowy z pielęgniarką szkolną,		
	Propagowanie aktywnego wypoczynku poprzez wycieczki piesze, rowerowe, imprezy sportowe, wycieczki klasowe i krajoznawcze, organizacja festynu „Na zdrowie”, działalność „Klubu Wędrowców”	Nauczyciele	na bieżąco
	Promocja sportów obronnych i aktywności fizycznej poprzez działalność Szkolnego Koła Strzeleckiego, Organizację Szkolnych Zawodów Strzeleckich. Promocja terytorialnej służby wojskowej, jako stylu życia zgodnego ze współczesnymi wartościami, sposobu na realizację pasji i zainteresowań a także możliwości dbania o tężyznę fizyczną i zdrowie, Organizacja szkolnych imprez sportowych takich jak „Potyczki matematyczno sprawnościowe”	Nauczyciele wf Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele	Zgodnie z planem imprez i zawodów
Przeciwdziałanie Uzależnieniom PRIORYTET 3	Dostarczenie wiedzy o szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, palenia papierosów oraz używania wyrobów nikotynowych w innych formach oraz stosowania środków odurzających w tym dopalaczy poprzez: - zajęcia z wychowawcą, - gabloty tematyczne,	Psycholog Wychowawcy klas Pedagog Nauczyciele chemii, biologii,	cały rok

	- filmy edukacyjne, - ulotki informacyjne, - rozmowy indywidualne z wychowawcą, nauczycielami, pedagogiem, psychologiem, - warsztaty dla rodziców, nauczycieli, prelekcje podczas zebrań z rodzicami, indywidualne spotkania ze specjalistami, Kształtowanie umiejętności skutecznej odmowy wobec osób nakłaniających do używania substancji uzależniających poprzez realizację tematyki zajęć z wychowawcą, Badanie problematyki wśród uczniów, reagowanie na próby podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwołanie się do specjalistycznej pomocy, rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez angażowanie uczniów w działalność pozytywną (proponowanie aktywnych form wypoczynku zorganizowanego, propagowanie właściwej organizacji czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań, budowanie więzi ze szkołą i między sobą),	pozyskani Specjaliści Wychowawcy klas Pedagog / Psycholog Nauczyciele pozyskani Specjaliści	na bieżąco
Wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych uczniów i nauczycieli, ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji, dostępnych w internecie. PRIORYTET 5	Zapobieganie zjawiskom cyberprzemocy, zagrożeniom płynącym z niewłaściwego korzystania z mediów (Internet, TV, radio, czasopisma), poprzez: - propagowanie modelu rozsądnego umiaru w zakresie korzystania z komputera, zasobów internetu i telewizji poprzez realizację tematyki zajęć z wychowawcą, - diagnozowanie środowiska szkoły pod kątem zagrożenia cyberprzemocą, - organizowanie zajęć warsztatowych, zajęć z wychowawcą, udział w akcjach i kampaniach profilaktycznych, - projekcje filmów dotyczących zagadnienia cyberprzemocy, np. „W sieci”. - organizowanie wycieczek, rajdów, koncertów, wystaw i innych form zajęć pozalekcyjnych jako alternatywy dla spędzania czasu wolnego przed komputerem	Wychowawcy klas Pedagog psycholog Nauczyciele informatyki	Na bieżąco

IV. Kształtowanie wielowymiarowej dojrzałości osobowej

„ Sens życia i wiara w człowieka nie bierze się z pustki, lecz z pielęgnowania tradycji i ocalenia pamięci zbiorowej, która stanowi o przyszłości i wielkości narodu”

Zadania do realizacji	Formy realizacji	Realizujący zadanie	Termin realizacji
Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za siebie i innych członków klasy, współdziałania i prawidłowych postaw społecznych PRIORYTET 2	Integrowanie zespołów klasowych: - zajęcia integracyjne i adaptacyjne w klasach pierwszych: - zabawy i zadania integrujące podczas zajęć z wychowawcą, - wycieczki klasowe, - uroczystości szkolne i klasowe, Kształtowanie umiejętności współpracy z innymi, wyrabianie umiejętności doceniania zwycięzców i godnego przyjmowania porażki, jako okazji do dalszego rozwoju, poprzez: wspólną realizację przedsięwzięć klasowych i szkolnych, Zapobieganie przejawom zachowań agresywnych i nieodpowiednich poprzez: - zajęcia z wychowawcą na temat adekwatnych sposobów wyrażania emocji i radzenia sobie ze stresem, - reagowanie wszystkich pracowników szkoły na zachowania niepożądane, - rozmowy wychowawcze, dyscyplinujące – wychowawcze z pedagogiem, psychologiem, wychowawcą, - objęcie pomocą psychologiczną – pedagogiczną uczniów narażonych na doświadczanie przemocy, - objęcie pomocą psychologiczną – pedagogiczną uczniów stosujących przemoc - współpracę z Policją, Strażą Miejską, Sądem,	Pedagog / Psycholog / Wychowawcy klas Nauczyciele Wychowawcy klas / Pedagog / Psycholog / Zespół oddziałowy	Pierwszy miesiąc roku szkolnego i na bieżąco w ciągu roku szkolnego na bieżąco cały rok
Nauka zachowań asertywnych PRIORYTET 2 PRIORYTET 5	Uwzględnienie w zajęciach z wychowawcą tematyki: - wyrażania szacunku do drugiego człowieka, - potrzeby chronienia własnej prywatności oraz własnego dobrego imienia, - wyrażania swoich poglądów w sposób kulturalny i nie naruszający dóbr osobistych innych osób, - odmawiania w sytuacjach, które stwarzają zagrożenie bezpieczeństwa lub własnych granic oraz w kontekście dbania o swoje poglądy. Rozwiązywanie problemów o charakterze ważnym dla zespołu, organizowanie zajęć wymagających określania i respektowania zasad i reguł	Wychowawcy klas / Pedagog / psycholog / Nauczyciele	Na bieżąco
Pomoc uczniom w kształtowaniu	Kształtowanie postaw prospołecznych poprzez wdrażanie do podejmowania działań na rzecz innych:	Wychowawcy klas	cały rok

ich sprawności w czynieniu dobra PRIORYTET 1 PRIORYTET 2	- organizowanie pomocy koleżeńskiej w nauce, - działalność "Klubu Ośmiu" - udział w akcjach o charakterze dobroczynnym, Uczestniczenie w działaniach mających na celu ochronę i zapobieganie degradacji środowiska: - udział w „Dniach Ziemi”, - udział w akcji „Sprzątanie świata”, - kampanie informacyjne,	oraz wyznaczeni Nauczyciele Wychowawcy klas Nauczyciele przedmiotowi	cały rok
Praca z uczniem z doświadczeniem migracyjnym	- ścisła współpraca pomiędzy dyrektorem, wychowawcami klas, nauczycielami, pedagogiem szkolnym oraz uczniami i ich rodzicami, w celu zapewniania dobrego samopoczucia wszystkich uczniów w związku z funkcjonowaniem w społeczności szkoły uczniów – obcokrajowców - utrzymywanie stałego kontaktu wychowawców klas z rodzicami uczniów z doświadczeniami migracyjnymi, - obserwacja uczniów pod kątem potrzeby zapewnienia im pomocy psychologiczno-pedagogicznej, reagowanie na każdy sygnał świadczący o pogorszeniu samopoczucia i naruszeniu poczucia bezpieczeństwa uczniów w związku z różnicami kulturowymi lub trudnościami komunikacyjnymi, - wskazywanie uczniom i rodzicom możliwości radzenia sobie w trudnej sytuacji, zarządzania emocjami, budowania prawidłowych relacji rówieśniczych, - wspieranie uczniów – obcokrajowców w posługiwaniu się językiem polskim – dodatkowe lekcje języka polskiego, jako obcego, pomoc w skutecznym komunikowaniu się na lekcjach i w sytuacjach pozalekcyjnych, - propagowanie serdeczności, życzliwości i współpracy wśród uczniów i nauczycieli	Wychowawcy klas, Nauczyciele, Pedagog Psycholog Rodzice uczniowie	Cały rok
Kształtowanie u uczniów stałych sprawności w czynieniu dobra poprzez doskonalenie postaw patriotycznych i obywatelskich PRIORYTET 2	Kształtowanie szacunku i miłości do ojczyzny, poszanowanie dla kultury i tradycji poprzez: - angażowanie uczniów do uczestnictwa w obchodach świąt państwowych i rocznic historycznych, a także organizowania takich obchodów, - organizacja tradycyjnych imprez szkolnych i klasowych, - omawianie wydarzeń historycznych, społecznych i politycznych na zajęciach dydaktycznych, podczas zajęć z wychowawcą, z uwzględnieniem tematyki cnot kardynalnych jako motywów działania ich uczestników, Poznajowanie i przestrzeganie Konwencji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka: - realizowanie tematyki podczas zajęć z wychowawcą, - zamieszczanie informacji na tablicach, w gablotach, na stronie internetowej	Wychowawcy klas Nauczyciele przedmiotowi Wyznaczenie Nauczyciele	cały rok

	szkoły, w socialmediach szkoły, - angażowanie uczniów do udziału w projektach szkoły związanych z patronem szkoły i przygotowaniu ich („Kopernikalia”),		
Kształtowanie u uczniów stałych sprawności w czynieniu dobra poprzez rozwijanie postawy moralnej Ucznia PRIORYTET 2	Wskazywanie postaw moralnie pożądanых Reagowanie na przejawy wulgarności, wandalizmu, brutalności, agresji. Realizację założenia: „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”, Jasne definiowanie pojęć: kłamstwo, oszustwo, agresja, kradzież mienia lub własności intelektualnej, Wyrabianie odpowiedzialności – samodzielna praca podczas sprawdzianów, egzaminów, Zachęcanie do panowania nad emocjami, Uświadomienie uczniom odpowiedzialności za dobrostan innych ludzi, np. zatajenie informacji o tym, że komuś dzieje się krzywda Dawanie dobrego przykładu swoim zachowaniem i postawą,	Wszyscy pracownicy szkoły	Na bieżąco
Przeciwdziałanie i eliminowanie zachowań agresywnych.	Uczenie adekwatnych sposobów wyrażania emocji, uczenie strategii radzenia sobie w sytuacjach trudnych/stresujących, zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w szkole, udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej ofiarom i sprawcom przemocy, udzielanie informacji na temat konsekwencji prawnych stosowania różnych form przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej, cyberprzemocy), pomoc przy rozwiązywaniu konfliktów koleżeńskich, mediacje rówieśnicze, zapoznanie z konsekwencjami prawnymi wandalizmu i przejawów agresji, zapobieganie agresji słownej, fizycznej i psychicznej. Zajęcia o charakterze terapeutycznym Monitoring Dyżury nauczycielskie podczas przerw	Pedagog/psycholog Wychowawcy klas Nauczyciele Dyrekcja pracownicy administracji	
Wyrabianie i utrwalanie postaw samorządności uczniów	Inspirowanie, rozwijanie i wzmacnianie samorządności uczniów: - działalność Samorządu Szkolnego i samorządów klasowych, - motywowanie uczniów do podejmowania działań na rzecz szkoły i środowiska lokalnego przez opiekuna Samorządu, opiekuna „Klubu ośmiu” i innych nauczycieli,	Opiekun wraz z Samorządem Szkolny Wychowawcy klas	na bieżąco
Wspieranie	Kierowanie uczniów na badania psychologiczne i pedagogiczne do Poradni	Pedagog	Na

uczniów i ich rodzin w przezwyciężaniu trudności i problemów poprzez współpracę z rodzinami uczniów, instytucjami wspomagającymi wychowanie i opiekę. PRIORYTET 2	Psychologiczno – Pedagogicznej, Organizowanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej dla uczniów, rodziców Organizacja nauczania indywidualnego i specjalnego dla uczniów ze szczególnymi problemami – przewlekłe chorych, niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania posiadających orzeczenia PPP o potrzebie nauczania indywidualnego, lub specjalnego Indywidualizowanie podejścia do uczniów wg zaleceń z opinii PPP i orzeczeń Kierowanie uczniów i rodziców do instytucji zewnętrznych udzielających pomocy terapeutycznej, wychowawczej, diagnostycznej, takich jak: - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, - poradnie specjalistyczne dla zagrożonych uzależnieniem od narkotyków i alkoholu, - Poradni zajmujących się terapią rodzin itp. Motywowanie do skorzystania z ich pomocy Organizowanie prelekcji, spotkań z rodzicami (działania o charakterze edukacyjnym, kierowane do rodziców) Zainteresowanie sytuacją rodzinną i materialną uczniów oraz organizowanie pomocy dla uczniów w sytuacji kryzysowej lub trudnej sytuacji materialnej, Udzielanie informacji uczniom oraz rodzicom co do rozwiązań prawnych i sposobów radzenia sobie w sytuacjach rodzinnych zagrażających zdrowiu, życiu i zakłócających prawidłowy rozwój (przemoc domowa, nałogi, zaniedbania opiekuńcze ze strony rodziców), rozmowy indywidualne i pogadanki w małych grupach Utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami uczniów poprzez system MobiDziennik, informowanie rodziców na comiesięcznych spotkaniach o zachowaniu ucznia i jego postępach w nauce Bieżące informowanie rodziców o zachowaniu ucznia i jego postępach w nauce Uczestniczenie w warsztatach, kursach dla nauczycieli	psycholog we współpracy z wychowawcami klas i nauczycielami Dyrektor Pedagog Psycholog Nauczyciel współorganizujący nauczanie Dyrektor Nauczyciele wychowawcy Pedagog psycholog we współpracy z wychowawcami klas i nauczycielami Wychowawcy klas, nauczyciele Pedagog psycholog we	bieżąco Na bieżąco Cały rok Na bieżąco cały rok (wg harmonogramu zebrań) Cały rok Cały rok
--	---	--	---

	Otoczenie opieką ucznia z trudnościami w nauce i zachowaniu; w nauce (zajęcia wyrównawcze, pomoc indywidualna, organizowanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej)	współpracy z wychowawcami	Cały rok
Zapobieganie przedwczesnej inicjacji seksualnej. PRIORYTET 3	Przygotowanie do świadomej decyzji dotyczącej rodzicielstwa Uświadomienie młodzieży konsekwencji wczesnej inicjacji seksualnej Prowadzenie warsztatów i zajęć poświęconych odpowiedzialności za swoje wybory Wprowadzenie tematów poświęconych problematyce wczesnej inicjacji seksualnej, Prowadzenie zajęć poświęconych chorobom przenoszonym drogą płciową, w tym AIDS	Nauczyciel edukacji zdrowotnej Nauczyciel biologii i przyrody Pielęgniarka Wychowawcy klas Pedagog/psycholog	Na bieżąco
Wzmacnianie więzi rodzinnych	Angażowanie rodziców do współpracy przy realizacji planu pracy szkoły i programu wychowawczo – profilaktycznego a także działań o charakterze prospołecznymi dobroczynnym. Organizowanie warsztatów dotyczących budowania pozytywnych więzi i relacji rodzinnych Organizowanie spotkań z rodzicami, w których uczestniczą uczniowie (przygotowanie przez uczniów różnych inscenizacji)	Wychowawcy Pedagog psycholog Nauczyciele Dyrekcja	Na bieżąco
Wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny,	- Rozmowy indywidualne z rodzicami i uczniami w przypadku wystąpienia trudności / problemów wychowawczych, - udzielanie wsparcia emocjonalnego uczniom przeżywającym sytuacje trudne emocjonalnie, - wsparcie uczniów i rodziców w rozwiązywaniu konfliktów ucznia z rodzicami, - pomoc w rozpoznawaniu (diagnozowaniu) potrzeb dziecka, wskazywanie właściwych instytucji udzielających pomocy w formie poradnictwa lub pomocy / opieki zdrowotnej, - promowanie zajęć wychowania do życia w rodzinie, jako pomocnych w przygotowaniu się do odpowiedzialnego pełnienia ról w obecnych i przyszłych rodzinach uczniów, - promowanie wiedzy o cnotach kardynalnych, jako podstaw sprawności w	Dyrektor Wychowawcy klas Nauczyciel Psycholog Pedagog Wychowawcy,	Cały rok – w miarę występowania potrzeb

	czynieniu dobra	Katecheci, Nauczyciele przedmiotów humanistycznych	
Zapewnienie uczniom dostępności pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w związku z doświadczanymi trudnościami wynikającymi z poczucia zagrożenia	- wspieranie uczniów poprzez rozmowy wspierające profilaktyczne oraz o charakterze terapeutycznym, - ustalenie godzin pracy dyżuru psychologa szkolnego, pedagoga, specjalistów w godzinach popołudniowych ułatwiających nieskrępowany dostęp do psychologa/pedagoga - zapewnienie komfortowych warunków w sytuacjach trudnych, - upowszechnianie danych dotyczących dostępności psychologa, pedagoga szkolnego oraz terminów przyjęć uczniów przez tych specjalistów, zarówno zatrudnionych w szkole jak i w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, a także podmiotów (instytucji) udzielających wsparcia w przeżywanych trudnościach (PCPR, MOPS, PZP, MONAR), - zachęcanie i budowanie zaufania do psychologa szkolnego podczas godzin wychowawczych, poprzez zapraszanie psychologa na zajęcia, prezentacje interesującego uczniów tematu, - realizacja programu, w ramach szkolnej inicjatywy profilaktycznej „Nawigacja w każdą pogodę”	Dyrektor Psycholog, Pedagog, Wychowawcy klas Wychowawcy psycholog pedagog	

Działania profilaktyczne oraz wychowawcze realizowane są również w oparciu o cele zawarte w podstawie programowej czteroletniego liceum oraz treści wynikające z podstawy programowej realizowane podczas zajęć z poszczególnych przedmiotów, zajęć z wychowawcą.

Cele kształcenia ogólnego:

1. Rozwijanie osobistych zainteresowań ucznia i integrowanie wiedzy przedmiotowej z różnych dyscyplin.
2. Zdobywanie umiejętności formułowania samodzielnych i przemyślanych sądów, uzasadniania własnych i cudzych sądów w procesie dialogu we wspólnocie dociekającej.
3. Łączenie zdolności krytycznego i logicznego myślenia z umiejętnościami wyobrażeniowo-twórczymi.
4. Rozwijanie wrażliwości społecznej, moralnej i estetycznej.
5. Rozwijanie narzędzi myślowych umożliwiających uczniom obcowanie z kulturą i jej rozumienie.
6. Rozwijanie u uczniów szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

JĘZYK POLSKI

1. Kształcenie literackie i kulturowe:
 - kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów,
 - rozumienie historii literatury i dziejów kultury,
 - rozumienie konieczności zachowania i rozwoju literatury i kultury w życiu jednostki oraz społeczeństwa,
 - znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej,
 - kształtowanie różnorodnych postaw czytelniczych,
 - kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach,
 - kształcenie umiejętności rozumienia roli mediów oraz ich wpływu na zachowania i postawy ludzi, a także krytycznego odbioru przekazów medialnych oraz świadomego korzystania z nich,

- budowanie systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka,
- kształcenie umiejętności rozpoznawania i wartościowania postaw budujących szacunek dla człowieka (np. wierność, odpowiedzialność, umiar) oraz służących budowaniu wspólnot: państwowej, narodowej, społecznej (np. patriotyzm, sprawiedliwość, obowiązkowość, szlachetność, walka, praca, odwaga, roztropność).

2. Kształcenie językowe:

- wzbogacanie umiejętności komunikacyjnych, stosowne wykorzystanie języka w różnych sytuacjach komunikacyjnych,
- świadome wykorzystanie działań językowych w formowaniu odpowiedzialności za własne zachowania językowe,
- uwrażliwianie na piękno mowy ojczystej, wspomaganie rozwoju kultury językowej, doskonalenie umiejętności posługiwania się poprawną polszczyzną.

3. Tworzenie wypowiedzi:

- doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji,
- kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów.

4. Samokształcenie:

- rozwijanie zainteresowań humanistycznych,
- doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, w tym zasobów cyfrowych, oceny ich rzetelności, wiarygodności i poprawności merytorycznej,
- kształcenie nawyków systematycznego uczenia się, porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania oraz syntezy poznanego materiału,
- rozwijanie uzdolnień i zainteresowań poprzez udział w różnych formach aktywności intelektualnej i twórczej,
- umacnianie postawy poszanowania dla cudzej własności intelektualnej,
- rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

JĘZYKI OBCE

1. Uczeń:

- wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób,
 - wyraża i opisuje uczucia i emocje,
 - przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań,
 - wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób,
 - proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego.
2. Uczeń posiada podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego ; świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.
3. Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym).
4. Uczeń współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych).
5. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

BIOLOGIA

1. Budowa i fizjologia człowieka:

- uczeń przedstawia zasady racjonalnego żywienia, przedstawia zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia) i przewiduje ich skutki zdrowotne, podaje przyczyny (w tym uwarunkowania genetyczne) otyłości oraz sposoby jej profilaktyki, przedstawia znaczenie badań diagnostycznych (gastroskopia, kolonoskopia, USG,

próby wątrobowe, badania krwi i kału) w profilaktyce i leczeniu chorób układu pokarmowego, w tym raka żołądka, raka jelita grubego, zespołów złego wchłaniania, choroby Crohna,

- uczeń wyjaśnia, na czym polega zgodność tkankowa i przedstawia jej znaczenie w transplantologii, analizuje zaburzenia funkcjonowania układu odpornościowego (nadmierna i osłabiona odpowiedź immunologiczna) oraz podaje sytuacje wymagające immunosupresji (przeszczepy, alergię, choroby autoimmunologiczne),
- uczeń analizuje wpływ czynników zewnętrznych na funkcjonowanie układu oddechowego (tlenek węgla, pyłowe zanieczyszczenie powietrza, dym tytoniowy, smog), przedstawia znaczenie badań diagnostycznych w profilaktyce chorób układu oddechowego (RTG klatki piersiowej, spirometria, bronchoskopia), wykazuje związek między stylem życia i chorobami układu krążenia (miażdżyca, zawał mięśnia sercowego, choroba wieńcowa serca, nadciśnienie tętnicze, udar, żylaki); przedstawia znaczenie badań diagnostycznych w profilaktyce chorób układu krążenia (EKG, USG serca, angiokardiografia, badanie Holtera, pomiar ciśnienia tętniczego, badania krwi),
- uczeń analizuje znaczenie badań diagnostycznych w profilaktyce chorób układu moczowego (badania moczu, USG jamy brzusznej, urografia),
- uczeń wyjaśnia rolę hormonów w reakcji na stres, określa skutki niedoczynności i nadczynności gruczołów dokrewnych,
- uczeń przedstawia budowę oraz działanie oka i ucha; omawia podstawowe zasady higieny wzroku i słuchu, wykazuje biologiczne znaczenie snu, wyjaśnia wpływ substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy, na funkcjonowanie organizmu, przedstawia wybrane choroby układu nerwowego (depresja, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona, schizofrenia) oraz znaczenie ich wczesnej diagnostyki dla ograniczenia społecznych skutków tych chorób,
- uczeń wyjaśnia wpływ odżywiania się (w tym suplementacji) i aktywności fizycznej na rozwój oraz stan kości i mięśni człowieka, przedstawia wpływ substancji stosowanych w dopingu na organizm człowieka,
- uczeń przedstawia rolę skóry w syntezie witaminy D; wykazuje związek nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV z procesem starzenia się skóry oraz zwiększonym ryzykiem wystąpienia chorób i zmian skórnych,

- uczeń przedstawia wybrane choroby układu rozrodczego (rak szyjki macicy, rak jądra, rak jajnika, przerost gruczołu krokowego) oraz znaczenie ich wczesnej diagnostyki, przedstawia wybrane choroby przenoszone drogą płciową (kiła, rzeżączka, chlamydia, rzęsistkowica, zakażenia HPV, grzybnice narządów płciowych) oraz sposoby ich profilaktyki.

2. Genetyka

- uczeń określa, na podstawie analizy rodowodu lub kariotypu, podłoże genetyczne chorób człowieka (mukowiscydoza, fenylketonuria, anemia sierpowata, albinizm, płasawica Huntingtona, hemofilia, daltonizm, dystrofia mięśniowa Duchenne'a, krzywica oporna na witaminę D3; zespół Klinefeltera, zespół Turnera, zespół Downa) i wykazuje związek pomiędzy narażeniem organizmu na działanie czynników mutagennych (fizycznych, chemicznych, biologicznych) a zwiększonym ryzykiem wystąpienia chorób,
- uczeń przedstawia potencjalne korzyści i zagrożenia wynikające z zastosowania organizmów modyfikowanych genetycznie w rolnictwie, przemyśle, medycynie i badaniach naukowych; podaje przykłady produktów otrzymanych z wykorzystaniem modyfikowanych genetycznie organizmów, przedstawia sposoby otrzymywania i pozyskiwania komórek macierzystych oraz ich zastosowania w medycynie, przedstawia sytuacje, w których zasadne jest korzystanie z poradnictwa genetycznego, dyskutuje o problemach społecznych i etycznych związanych z rozwojem inżynierii genetycznej oraz formułuje własne opinie w tym zakresie.

3. Różnorodność biologiczna, jej zagrożenia i ochrona:

- uczeń uzasadnia konieczność stosowania różnych form ochrony przyrody, uzasadnia konieczność współpracy międzynarodowej dla ochrony różnorodności biologicznej.

4. Uczeń planuje działania prozdrowotne, rozumie znaczenie badań profilaktycznych i rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej, rozumie znaczenie poradnictwa genetycznego i transplantologii, dostrzega znaczenie osiągnięć współczesnej nauki w profilaktyce zdrowia, rozumie zagrożenia wynikające ze stosowania środków dopingujących i psychoaktywnych.

5. Uczeń wykorzystuje różnorodne źródła i metody pozyskiwania informacji, odróżnia wiedzę potoczną od uzyskanej metodami naukowymi, odróżnia fakty od opinii, odnosi się krytycznie do informacji pozyskanych z różnych źródeł, w tym

internetowych.

6. Uczeń rozumie zasadność ochrony przyrody, prezentuje postawę szacunku wobec wszystkich istot żywych oraz odpowiedzialnego i świadomego korzystania z dóbr przyrody, objaśnia zasady zrównoważonego rozwoju.

CHEMIA

1. Uczeń pozyskuje i przetwarza informacje z różnorodnych źródeł z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, ocenia wiarygodność uzyskanych danych.
2. Uczeń wskazuje na związek właściwości różnorodnych substancji z ich zastosowaniami i ich wpływem na środowisko naturalne, reaguje w przypadku wystąpienia zagrożenia dla środowiska.
3. Uczeń przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.
4. Uczeń wyjaśnia, na czym mogą polegać i od czego zależeć lecznicze i toksyczne właściwości substancji chemicznych (dawka, rozpuszczalność w wodzie, rozdrobnienie, sposób przenikania do organizmu), np. aspiryny, nikotyny, etanolu (alkoholu etylowego), wyszukuje informacje na temat działania składników popularnych leków (np. węgla aktywowanego, aspiryny, środków neutralizujących nadmiar kwasu w żołądku), wyszukuje informacje na temat składników zawartych w kawie, herbacie, mleku, wodzie mineralnej, napojach typu cola w aspekcie ich działania na organizm ludzki, wyjaśnia przyczyny psucia się żywności i proponuje sposoby zapobiegania temu procesowi; przedstawia znaczenie i konsekwencje stosowania dodatków do żywności, w tym konserwantów, wskazuje na charakter chemiczny składników środków do mycia szkła, przetykania rur, czyszczenia metali i biżuterii w aspekcie zastosowań tych produktów; wyjaśnia, na czym polega proces usuwania zanieczyszczeń za pomocą tych środków oraz opisuje zasady bezpiecznego ich stosowania, uzasadnia potrzebę zagospodarowania odpadów pochodzących z różnych opakowań.
5. Uczeń wymienia podstawowe rodzaje zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby (np. metale ciężkie, węglowodory, produkty spalania paliw, freony, pyły, azotany(V), fosforany(V) (ortofosforany(V)), ich źródła oraz wpływ na stan środowiska naturalnego; opisuje rodzaje smogu oraz mechanizmy jego powstawania, proponuje sposoby ochrony środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem i

degradacją zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, wskazuje potrzebę rozwoju gałęzi przemysłu chemicznego (leki, źródła energii, materiały); wskazuje problemy i zagrożenia wynikające z niewłaściwego planowania i prowadzenia procesów chemicznych; uzasadnia konieczność projektowania i wdrażania procesów chemicznych umożliwiających ograniczenie lub wyeliminowanie używania albo wytwarzania niebezpiecznych substancji; wyjaśnia zasady tzw. zielonej chemii, wskazuje powszechność stosowania środków ochrony roślin oraz zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska wynikające z nierozważnego ich użycia.

FIZYKA

1. Uczeń potrafi przewidywać skutki wzajemnego oddziaływania ciał w przyrodzie, zna i rozumie skutki działania sił. Potrafi przenieść wnioski na sytuacje z życia codziennego, zwłaszcza odnieść wiedzę do ciał znajdujących się w ruchu, posiadających dużą energię w znanych mu postaciach,
2. Uczeń przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń. Kieruje się ostrożnością w życiu codziennym,
3. Uczeń zna wpływ promieniowania jonizującego na materię oraz na organizmy żywe, rozumie potrzebę zabezpieczania się przed wpływem promieniowania elektromagnetycznego i jonizującego. Zna zasadę działania elektrowni jądrowej oraz zauważa korzyści i rozumie niebezpieczeństwa płynące z energetyki jądrowej.

GEOGRAFIA

1. Zaznajomienie z różnorodnymi źródłami i metodami pozyskiwania informacji.
2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.
3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.
4. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.
5. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.

6. Krytyczne, odpowiedzialne ocenianie przemian środowiska przyrodniczego oraz zmian społeczno-kulturowych i gospodarczych w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.
7. Rozwijanie umiejętności komunikowania się i podejmowania konstruktywnej współpracy w grupie.
8. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.
9. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody, krajobrazów przyrodniczych i kulturowych oraz osiągnięciami cywilizacyjnymi ludzkości.
10. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, ochrony elementów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.
11. Przyjmowanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej.
12. Kształtowanie więzi emocjonalnych z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.
13. Kształtowanie postawy zrozumienia i szacunku dla tradycji, kultury i osiągnięć cywilizacyjnych Polski, własnego regionu i społeczności lokalnej oraz dla ludzi innych kultur i tradycji.
14. Przełamywanie stereotypów i kształtowanie postaw solidarności, szacunku i empatii wobec Polaków oraz przedstawicieli innych narodów i społeczności.

HISTORIA

1. Pogłębianie wiedzy o ważnych wydarzeniach z dziejów narodu polskiego i dziejów powszechnych, by móc krytycznie odnosić się do przeszłości, lepiej rozumieć teraźniejszość i odpowiedzialnie budować przyszłość.
2. Wzmacnianie poczucia miłości do Ojczyzny przez szacunek i przywiązanie do tradycji i historii własnego narodu oraz jego osiągnięć, kultury i języka ojczystego.
3. Kształtowanie więzi z krajem ojczystym, świadomości obywatelskiej, postawy szacunku i odpowiedzialności za własne państwo; utrwalanie poczucia godności i dumy narodowej; budowanie szacunku dla innych ludzi oraz dokonań innych narodów i państw.

4. Kształtowanie szacunku dla dziedzictwa narodowego; wyrabianie poczucia troski o pamiątki i zabytki historyczne.
5. Rozbudzanie zainteresowań własną przeszłością, przeszłością swojej rodziny oraz historią lokalną i regionalną.
6. Rozwijanie myślenia historycznego oraz wrażliwości moralnej i estetycznej.
7. Kształtowanie zdolności humanistycznych, sprawności językowej, umiejętności samodzielnego poszukiwania wiedzy i korzystania z różnorodnych źródeł informacji, krytycznego formułowania i wypowiadania własnych opinii.
8. Uczeń analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego, dostrzega mnogość perspektyw badawczych oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny, ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

1. Wiedza i rozumienie:
 - uczeń wyjaśnia i analizuje prawidłowości życia społecznego oraz wybrane współczesne procesy społeczne, przedstawia znaczenie różnych podmiotów w życiu publicznym; charakteryzuje zasady i formy demokracji oraz wyjaśnia konsekwencje łamania tych zasad, przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej, wyjaśnia specyfikę praw i wolności człowieka oraz podstawowe mechanizmy ich ochrony, charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego, przedstawia podstawowe kwestie dotyczące stosunków międzynarodowych, wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego, w tym politycznego.
2. Wykorzystanie i tworzenie informacji:
 - uczeń pozyskuje i wykorzystuje informacje na temat życia społecznego, w tym politycznego, wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych i popularnonaukowych oraz interpretacji innych źródeł (np. wykresy i schematy) z zakresu przedmiotu, wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat zjawisk życia społecznego, w tym politycznego oraz ich oceny.
3. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów:

- uczeń analizuje kwestię godności ludzkiej i przedstawia prawa, które mu przysługują, oraz mechanizmy ich dochodzenia, rozwija w sobie postawy obywatelskie, ocenia własne decyzje i działania w życiu społecznym, rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka, diagnozuje problemy społeczno-polityczne na poziomie lokalnym, państwowym, europejskim i globalnym oraz ocenia wybrane rozwiązania tych problemów i diagnozuje możliwość własnego wpływu na ich rozwiązanie, rozpoznaje różne aspekty, także prawne, problemów życia codziennego i podaje możliwe sposoby ich rozwiązania.

4. Komunikowanie i współdziałanie:

- uczeń rozwija umiejętność dyskusowania – formułuje, uzasadnia i broni własne stanowisko na forum publicznym, szanując odmienne poglądy, współpracuje w grupie, z uwzględnieniem podziału zadań oraz wartości obowiązujących w życiu społecznym, korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego, w tym instytucje prawne – sporządza proste pisma do organów władz.

MUZYKA

1. Ekspresja muzyczna:

- uczeń angażuje się w zadania zespołowe, jest otwarty na różnorodne propozycje realizacyjne podczas działań projektowych, wykazuje się dbałością, starannością i kulturą wykonawczą.

2. Uczeń wykazuje wrażliwość na ochronę własności intelektualnej i wizerunku.

3. Wprowadzenie w obszar działań instytucji zajmujących się upowszechnianiem kultury muzycznej:

- uczeń wymienia, rozróżnia i określa zakres działania i funkcje instytucji kultury zajmujących się upowszechnianiem muzyki, w tym: filharmonie, opery, teatry muzyczne, domy kultury, studia radiowe, studia i sale koncertowe, formułuje samodzielne sądy na temat koncertów, recitali, przedstawień i innych wydarzeń artystycznych, uczestniczy w występach artystycznych organizowanych przez lokalnych twórców i wykonawców przy okazji koncertów charytatywnych, okolicznościowych lub rocznicowych, a także w warsztatach muzycznych prowadzonych przez różnych twórców i animatorów, komunikuje się w grupie i potrafi nawiązywać kontakty z nowymi osobami, charakteryzuje się ciekawością poznawczą i otwartością wobec różnorodności w kulturze muzycznej, okazuje

szacunek dla twórców i odbiorców, rozumie, na czym polega odpowiedzialność za ustalone zadania oraz dbałość o efekt końcowy.

INFORMATYKA

1. Rozumienie, analizowanie i rozwiązywanie problemów na bazie logicznego i abstrakcyjnego myślenia, myślenia algorytmicznego i sposobów reprezentowania informacji.
2. Rozwijanie kompetencji społecznych, takich jak: komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych oraz zarządzanie projektami.
3. Przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa. Respektowanie prywatności informacji i ochrony danych, praw własności intelektualnej, etykiety w komunikacji i norm współżycia społecznego, ocena zagrożeń związanych z technologią i ich uwzględnienie dla bezpieczeństwa swojego i innych.

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

1. Wiedza:
 - rozumienie istoty przedsiębiorczości oraz poznanie jej roli w gospodarce i życiu człowieka,
 - zaznajomienie się z prawami i instytucjami chroniącymi konsumenta,
 - rozumienie roli pieniądza, rynków i instytucji finansowych w gospodarce, funkcjonowaniu przedsiębiorstw i życiu człowieka,
 - poznanie rodzajów podatków, ich wpływu na budżety państwa, przedsiębiorstw rozumienie funkcjonowania rynku pracy, zasad aktywnego poszukiwania pracy, przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej, poznanie praw oraz obowiązków pracownika i pracodawcy i gospodarstw domowych,
 - rozumienie zasad zarządzania, roli marketingu oraz społecznej odpowiedzialności w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa.
2. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce:
 - wyszukiwanie informacji z różnych źródeł, ich selekcja i analizowanie,

- podejmowanie przemyślanych decyzji na podstawie wskaźników ekonomicznych oraz samodzielne obserwacje zjawisk zachodzących w gospodarce,
- odpowiedzialne gospodarowanie pieniędzmi, analizowanie, ocenianie i świadome korzystanie z usług finansowych oraz inwestowanie kapitału z wykorzystaniem wiedzy na temat praw klienta usług finansowych,
- podejmowanie niezależnych, odpowiedzialnych decyzji finansowych w odniesieniu do własnych zasobów,
- podnoszenie kompetencji osobistych i społecznych niezbędnych na rynku pracy oraz wzmacnianie motywacji do pracy,
- analizowanie oferty rynku pracy, sporządzanie dokumentów aplikacyjnych, dokonywanie autoprezentacji oraz korzystne prezentowanie się podczas rozmowy kwalifikacyjnej,
- efektywne uczestniczenie w pracy zespołowej z wykorzystaniem umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej oraz wdrażanie zasad skutecznego przywództwa w organizacji,
- rozpoznawanie działań etycznych i nieetycznych w życiu gospodarczym oraz przejawów społecznej odpowiedzialności biznesu.

3. Kształtowanie postaw:

- wykorzystanie zdobytej wiedzy ekonomicznej do rozwijania własnej postawy przedsiębiorczej,
- korzystanie z szans pojawiających się na rynku, podejmowanie inicjatywy, pomysłowość oraz zdolność do pokonywania barier wewnętrznych i zewnętrznych,
- docenianie postaw przedsiębiorczych w życiu codziennym, gotowość do czynnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym kraju oraz współodpowiedzialność za jego rozwój,
- przyjmowanie postaw patriotyzmu gospodarczego, rozumianego jako odpowiedzialność konsumentów i ludzi biznesu za dobrobyt gospodarczy i społeczny kraju,
- kształtowanie w sobie odpowiedzialnych postaw jako przyszłych pracowników i pracodawców oraz należytego wypełnienia obowiązków, a także sprawiedliwego, opartego na prawości i dążeniu do prawdy traktowania pracowników,

- kształtowanie proaktywności, odpowiedzialności za siebie i innych oraz umiejętnego godzenia własnego dobra z dobrem innych ludzi,
- motywacja do ciągłego samorozwoju i inwestowania w siebie,
- kształtowanie postawy otwartości i szacunku do innych osób oraz zdolności podejmowania dialogu i współpracy,
- przyjmowanie postaw etycznych, społecznej solidarności i odpowiedzialności w życiu gospodarczym.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

1. Doskonalenie umiejętności rozpoznawania i oceny własnego rozwoju fizycznego oraz sprawności fizycznej.
2. Wzmacnianie potrzeby podejmowania aktywności fizycznej przez całe życie z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa.
3. Utrwalanie umiejętności stosowania w życiu codziennym zasad sprzyjających zachowaniu zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego z uwzględnieniem różnych okresów życia i specyfiki zawodu.
4. Kształtowanie umiejętności działania jako krytyczny konsument (odbiorca) sportu oraz produktów i usług rekreacyjnych i zdrowotnych.
5. Doskonalenie umiejętności osobistych i społecznych sprzyjających całonocnej aktywności fizycznej.
6. Uczeń wyjaśnia, na czym polega praca nad sobą dla zwiększenia wiary w siebie, poczucia własnej wartości i umiejętności podejmowania decyzji, wyjaśnia, na czym polega konstruktywne przekazywanie i odbieranie pozytywnych i negatywnych informacji zwrotnych oraz radzenie sobie z krytyką.

MATEMATYKA

1. Interpretowanie i operowanie informacjami przedstawionymi w tekście.
2. Przeprowadzanie rozumowań, także kilkietapowych, podawanie argumentów uzasadniających poprawność rozumowania.
3. Dostrzeganie regularności, podobieństw oraz analogii, formułowanie wniosków na ich podstawie i uzasadnianie ich poprawności.

4. Dobieranie argumentów do uzasadnienia poprawności rozwiązywania problemów, tworzenie ciągu argumentów, gwarantujących poprawność rozwiązania i skuteczność w poszukiwaniu rozwiązań zagadnienia.

EDUKACJA DLA BEZPIECZEŃSTWA

1. Uczeń zna czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych, takich jak: nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, zaburzenia gospodarki lipidowej, otyłość; definiuje pojęcie zespołu metabolicznego (nadciśnienie tętnicze, otyłość, cukrzyca, zaburzenia lipidowe).
2. Uczeń wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym, a społecznym; wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie, ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia, zna podstawowe sygnały i objawy problemów ze zdrowiem psychicznym (stres fizyczny i emocjonalny, zaburzenia odżywiania, depresja kliniczna), opisuje konstruktywne i niekonstruktywne sposoby radzenia sobie z emocjami, w tym negatywnymi, określa, gdzie w okolicy swojego miejsca zamieszkania działają instytucje i organizacje świadczące leczenie, pomoc i wsparcie w przypadkach problemów zdrowia psychicznego, w szczególności świadczące usługi dla młodzieży, dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie).
3. Uczeń wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne) oraz zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków, omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu, wyjaśnia zagadnienia związane z właściwą i racjonalną aktywnością fizyczną; uzasadnia jej znaczenie dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi.
4. Uczeń wyjaśnia związki między aktywnością fizyczną zwyczajami żywieniowymi i dobrostanem emocjonalnym, wyjaśnia zagadnienia związane z właściwym, racjonalnym żywieniem; uzasadnia jego znaczenie dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi, definiuje pojęcia bulimia i anoreksja; wyjaśnia ich następstwa, wyjaśnia zagadnienia związane z właściwym, racjonalnym odżywianiem; uzasadnia jego znaczenie dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi.

5. Uczeń analizuje objawy różnych rodzajów uzależnień behawioralnych, w tym uzależnienie od komputera, internetu, hazardu, wie, jakie przekonania dotyczące spożycia alkoholu, palenia tytoniu, brania dopalaczy i narkotyków przez młodzież mogą mieć wpływ na podejmowanie wymienionych zachowań, wyjaśnia, w jaki sposób można unikać picia alkoholu, palenia tytoniu, brania dopalaczy i narkotyków, zna zasady odpowiedniego stosowania leków (produktów leczniczych) i suplementów diety, ustala, co sam może zrobić, aby tworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie Szkoła ponadpodstawowa — edukacja do bezpieczeństwa 21 społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.), wyjaśnia wpływ substancji psychoaktywnych na sprawność kierowcy, zna przepisy prawa dotyczące używania substancji psychoaktywnych i prowadzenia pojazdów.

IX. Ewaluacja

Program podlega ewaluacji, która stanowi podstawę opracowania programu na kolejny rok szkolny.

1. Cele ewaluacji

Za podstawowe cele ewaluacji programu wychowawczo – profilaktycznego uznajemy:

- uzyskanie informacji o przebiegu realizacji programu wychowawczo – profilaktycznego,
- poznanie ewentualnych trudności i braków, które występują w trakcie realizacji,
- określenie nastawienia użytkowników programu (uczniów, nauczycieli, rodziców) do realizacji programu,
- określenie opinii od uczestników o wartości zrealizowanego programu wychowawczo – profilaktycznego,
- poznanie opinii użytkowników o aktualnym stanie zagadnień, którym program jest poświęcony,

2. Kryteria ewaluacji

- zgodność efektów programu z założonymi celami,
- zgodność celów programu z potrzebami adresatów programu i środowiska lokalnego,
- zmniejszenie się ilości zachowań ryzykownych i niepożądanych w środowisku szkoły,

- wzrost umiejętności radzenia sobie z problemami wśród uczniów,

3. Metody zbierania informacji:

- obserwacja,
- analiza dokumentów szkolnych,
- analiza osiągnięć uczniów,
- bezpośrednie zbieranie informacji od użytkowników: wywiady, rozmowy, ankiety.